

Vergaderjaar 1991–1992 Nr. 211a

21 155

Wijziging van de regeling van de overdracht van aandelen op naam in naamloze vennootschappen en besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR JUSTITIE¹

Vastgesteld 31 maart 1992

Het voorbereidend onderzoek gaf aanleiding tot het formuleren van de volgende vragen en opmerkingen.

De leden van de **CDA**-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van dit wetsvoorstel. Zij spraken hun waardering ervoor uit dat daadwerkelijk is ingegaan op kritiek en suggesties uit het veld, hetgeen tot verbetering heeft geleid. Wel ontvingen zij gaarne antwoord op de volgende vragen.

Artikel 86a, lid 3, komt geparafraseerd op het volgende neer:

Indien een levering niet in het aandeelhoudersregister is ingeschreven, kan zij noch aan de vennootschap worden tegengeworpen noch aan anderen die – kort gezegd – te goeder trouw degene die reeds ingeschreven stond als aandeelhouder hebben beschouwd.

Aldus zou de vennootschap de levering tegenover zichzelf onwerkzaam kunnen laten zijn door na te laten deze in het aandeelhoudersregister in te schrijven, zulks ondanks erkenning door haar of betekening aan haar.

Deze lezing verdraagt zich niet met de eerste alinea van het eerste lid van art. 86a: «de levering ..... werkt mede van rechtswege tegenover de vennootschap».

Ook is deze lezing kennelijk niet bedoeld, gezien het gestelde bovenaan blz. 9 van de Memorie van Antwoord, waaruit blijkt dat het kennelijk de bedoeling van de staatssecretaris was slechts de vennootschap die «onwetend» is van de overdracht, te beschermen. Dan doet het er uiteraard niet toe of de levering heeft geleid «tot een daarop aansluitende wijziging in het register van aandeelhouders». Relevant is slechts dat de vennootschap niet wist van de levering.

Dit betekent dat zelfs niet relevant is of de vennootschap, al dan niet «eigener beweging», de levering erkend heeft dan wel of deze aan haar betekend is. Als zij kennis draagt van de levering kan zij zich niet beroepen op het nog ingeschreven staan van de vervreemder. Dit spreekt

¹ Samenstelling:

Fleers (CDA), Glasz (CDA), Wagemakers (CDA), (voorzitter), Mastik-Sonneveldt (PvdA), Van Veldhuizen (PvdA), Glastra van Loon (D66), mw. Vrisekoop (D66), Heijne Makkreel (VVD), Talsma (VVD), mw. Bolding (Groen Links), Holdijk (SGP), Schuurman (RPF) en Veling (GPV).

vanzelf omdat het, dankzij het tweede lid van art. 86a, geheel aan de vennootschap ligt of zij de levering in dat geval al dan niet inschrijft. Hieruit volgt dat voor wat de vennootschap betreft het in lid 3 gehanteerde criterium «een daarop aansluitende wijziging in het register ....» de leden van de CDA-fractie onjuist voorkomt. Het gaat er immers om of de vennootschap kennis heeft van de levering.

Ook ten aanzien van de «anderen» als bedoeld in lid 3 lijkt de bepaling in dit lid niet juist. De aan het woord zijnde leden meenden vooralsnog niet dat men voor wat betreft de identiteit van gerechtigden tot aandelen of beperkte rechten daarop zou mogen afgaan op het aandeelhoudersregister. Weliswaar bevat art. 85 een verplichting voor het bestuur het aandeelhoudersregister bij te houden, maar deze vormt nog geen garantie dat het register ook inderdaad juist bijgewerkt is.

Inschrijving in het register is (daarmee nog) geen vereiste voor de levering. Met het nieuwe systeem is de wet daarvan zelfs een stap verder verwijderd door levering geheel buiten de vennootschap om mogelijk te maken.

Een en ander betekent dat ook anderen dan de vennootschap niet «te goeder trouw» op het aandeelhoudersregister kunnen afgaan. De staatssecretaris heeft dit tijdens het debat in de Tweede Kamer (Handelingen Tweede Kamer 43-2831 linker kolom) impliciet erkend en aangekondigd de Adviescommissie Vennootschapsrecht te raadplegen «over de vraag hoe de regeling omtrent het aandeelhoudersregister kan worden verbeterd...». De aan het woord zijnde leden juichten zulks toe in het voetspoor van de fractie van het CDA in de Tweede Kamer, die de staatssecretaris heeft gevraagd «met grote spoed een regeling te treffen die moet bewerkstelligen dat het aandeelhoudersregister er inderdaad bij de BV of NV is, goed bijgehouden en goed bewaard» (Handelingen Tweede Kamer 43-2825, middelste kolom).

Zijdens de Broederschap der Notarissen is vrijstelling van de verplichte notariële akte (en dus registratie) bepleit, hetgeen niet in het amendement Vermeend/Van der Burg is overgenomen. Bij de behandeling in de Tweede Kamer is dit punt niet meer uitvoerig aan de orde geweest. Gaarne vernamen de aan het woord zijnde leden op welke gronden de bewindsman bedoelde uitzondering klaarblijkelijk niet heeft opgenomen c.q. bepleit.

In geval van onvolkomenheden bij (voorafgaande) aandelenoverdrachten plegen partijen zich in de praktijk te «redden» door het sluiten van bijvoorbeeld een vaststellingsovereenkomst. In de toekomst zal de notaris geen akte opmaken wanneer de recherche geen uitkomst biedt. Is daarom wellicht stagnatie in de praktijk terzake te verwachten die met het oog op het doel der wet – de misbruikbestrijding – niet bevorderlijk is?

De leden van de **VVD**-fractie waren van mening dat de minister zich zeer veel moeite had gegeven zijn toezegging aan deze Kamer na te komen om tegemoet te komen aan de juridische bezwaren die waren gerezen tegen het stelsel van overdracht van aandelen dat zou gelden als gevolg van de aanvaarding van het amendement van de leden der Tweede Kamer Vermeend, Van der Burg en De Grave (16 631, nr. 31). Doelstelling van dat amendement was het nog verder tegengaan van misbruik van naamloze vennootschappen en besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid dan reeds met het wetsvoorstel 16 631 werd beoogd.

De aan het woord zijnde leden waren van oordeel dat diegenen die de geboden kans tot herziening van de door het amendement geschapen systematiek van de levering van aandelen op naam hadden aangegrepen deze systematiek opnieuw fundamenteel te wijzigen, buiten het kader waren getreden van het wetsvoorstel. Zij konden derhalve in beginsel de afwijzing door de staatssecretaris van de gedachte van de verplichte notariële tussenkomst billijken. Desalniettemin woog voor hen thans zwaar het feit dat de nu voorliggende regeling de vrucht is van een amendement van vrijwel dezelfde ondertekenaars als die welke het voormelde amendement op stuk nr. 31 bij wetsvoorstel nr. 16 631 hadden ingediend, dat aanleiding was tot het onderwerpelijke wetsvoorstel, te weten de leden der Tweede Kamer Vermeend en Van der Burg, terwijl de derde ondertekenaar van het amendement inmiddels de Tweede Kamer had verlaten. Zij meenden dat de plaats die de Eerste Kamer bij de totstandkoming van wetten inneemt, met zich meebrengt dat in dit geval van «verbeterde amendering», zoals zij het onderwerpelijke voorstel zouden willen kwalificeren, slechts bij onoverkomelijke bezwaren wederom van ernstige aarzeling aangaande het hernieuwde initiatief van leden der Tweede Kamer zou mogen blijken.

Met bovenstaand uitgangspunt voor ogen meenden zij dat weliswaar het thans voorliggende voorstel in mindere mate dan het oorspronkelijke, de geest ademt van een voorstel ter beteugeling van misbruik (bij aandelenoverdrachten) van vennootschappen, maar dat de waarborgen waarmee de levering van aandelen zal zijn omgeven, wel een kwaliteitsverbetering opleveren. Deze kwaliteitsverbetering brengt evenwel wel kosten met zich mee, ook daar – zoals in ondernemingen met goed functionerende juridische afdelingen – waar aan deze kwaliteitsverbetering geen behoefte bestaat.

De thans voorliggende regeling roept, zo meenden deze leden, wel vragen op, die alnog beantwoording – en vermoedelijk nadere voorzieningen – behoeven.

Is de staatssecretaris bereid, zo vroegen de leden van de VVD-fractie, te overwegen de verkorte verjaringstermijn die is opgenomen in het nieuwe zevende lid van Artikel III Overgangsbepalingen, nog verder te verkorten, zodat het risico van onoverdraagbaarheid in de tijd nog verder wordt beperkt? Zulks in verband met de nadelige gevolgen die intreden zodra een notaris moet vaststellen dat aan over te dragen aandelen een leveringsgebrek kleeft.

De staatssecretaris heeft in de Tweede Kamer toegezegd te willen denken over herziening van de bepalingen inzake het bijhouden van het register van aandeelhouders. Een nadere voorziening leek de aan het woord zijnde leden mede noodzakelijk, nu bij gebreke van inschrijving in het register de levering van een aandeel of van een beperkt recht daarop niet aan de vennootschap of een derde te goeder trouw kan worden tegengeworpen. Zou het – zo vroegen deze leden – geen aanbeveling verdienen met een aanvullend wetsvoorstel te komen dat de inschrijving zoveel mogelijk garandeert? Zulks is mogelijk door te bepalen dat voor het verlijden van de leveringsakte het register van aandeelhouders aan de notaris moet worden overhandigd en dat deze de inschrijving van de overdracht moet waarmerken; als alternatief zou kunnen dienen dat de notaris van de vennootschap over het aandeelhoudersregister dient te beschikken en dat deze ingevolge een hem door de notaris die de leveringsakte verlijdt, te zenden bericht, de aantekening verzorgt en waarmerkt. Op die wijze kon, naar de mening van deze leden, tevens worden voorkomen dat een aandeel meermalen wordt overgedragen of met hetzelfde beperkte recht wordt belast. Het register zou het karakter van niet-openbaar register behouden, maar wel zou de rechtszekerheid worden geëvenaard die openbare registers bieden. De bepaling in het

derde lid van de artikelen 2:86a en 2:196a leken uit te gaan van het bestaan van die zekerheid.

Is de staatssecretaris tenslotte bereid te verklaren dat hij de noodzaak tot inschakeling van een notaris en de registratie van de akte als voldoende drempels ziet tegen het misbruik dat het oorspronkelijke amendement-Vermeend/Van der Burg/De Grave beoogde te bestrijden en dat hij niet overweegt notarissen een aanmeldingsplicht op te leggen van overdrachten die hun ongebruikelijk voorkomen? Is de staatssecretaris in dat verband bereid het ambtsgeheim van de notaris als onschendbaar te kenmerken?

De voorzitter van de commissie,
Wagemakers

De griffier van de commissie,
Dijkstra-Liesveld